

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Opettaja havaintojen tekijänä— Oppimisen yksilöllinen tuki ja oppilaiden huomioiminen

**KTKP3019 Osaaminen ja asiantuntijuus 1:
perusopintojen opetusharjoittelu**

25.9.2026 Eija Pakarinen

Opintojakson tavoitteet

Opiskelija

- osaa eritellä havaintojaan koulun toiminnasta, vuorovaikutuksesta, oppimisympäristöistä, oppilaiden moninaisuudesta ja oppilaiden oppimiseen vaikuttavista tekijöistä
- ymmärtää opetuksen suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin keskinäisen yhteyden
- reflektoi opetus- ja kasvatustieteen asiantuntijuuttaan havaintoihinsa, kokemuksiinsa ja tutkimustietoon nojautuen.

>> tällä luennolla keskitytään pohtimaan oppilaiden moninaisuuden ja oppimiseen vaikuttavien tekijöiden havainnointia sekä havainnoinnin merkitystä opettajan keskeisenä työvälineenä

Luennon sisältö

- Opettaja havaintojen tekijänä— Oppimisen yksilöllinen tuki ja oppilaiden huomioiminen

Tavoite:

- Ymmärtää havaintojen tekemisen merkitys opettajan työssä oppilaiden tarpeisiin vastaamisen ja yksilöllisen tukemisen kannalta
- Ymmärtää katseen merkitys vuorovaikutuksen rakentajana (oppilaiden nähdyksi tuleminen)

Havaintojen tekemisen merkitys opettajan työssä

Mitkä asiat vaikuttavat siihen, mitä havaitsemme ja millaisia tulkintoja teemme opettajana?

- Luokan koostumus (luokkakoko, oppilaiden tuen tarpeet)
 - Oppilaiden aikaisempi (ongelma)käyttäytyminen
 - Oma väsymys ja vireystila (esim. stressi kaventaa huomiokenttäämme)
 - Oma tunnetila (omat kielteiset tunteemme sävyttävät havaintojamme)
 - Luokan tunnetila (tunteet tarttuvat luokassa puolin ja toisin)
 - Pystyvyysuskomukset (mm. käsitykset omasta osaamisestamme)
 - Omat ennakko-oletukset ja aiemmat kokemukset
- >> Opettaja antaa enemmän myönteistä palautetta oppilaille, joita kohtaan hänellä on myönteisiä ennakko-odotuksia mm. suoriutumisesta (Nurmi, 2012)
- Shankar, N. L., & Park, C. L. (2016). Effects of stress on students' physical and mental health and academic success. *International Journal of School and Educational Psychology*, 4, 5–9.

Opettajat ja opettajankoulutus – suunta tulevaan

Selvitys ajankohtaisesta opettaja- ja opettajankoulutustutkimuksesta
opettajankoulutuksen kehittämisohjelman laatimisen tueksi

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2016:33 s. 13-14

Jukka Husu ja Auli Toom

”Hattie ja Jaeger (2003; ks. myös Hattie, 2012) ovat meta-analyysin perusteella määritelleet **viisi keskeistä eksperttiopettajan opetuksen ulottuvuutta**:

1 Erinomaiset opettajat osaavat tarkoituksenmukaisimmat tavat käsitellä opetuksen sisältöjä. He osaavat käsitellä oppisisältöjä integroiden ne oppilaiden aikaisempaan tietoon, suhteuttaa sitä muihin oppiaineisiin ja **adaptoida opetusta oppilaiden tarpeiden mukaisesti**. He osaavat **ennakoida** opetustilanteita ja **toimia nopeasti tilanteiden edellyttämällä tavalla** omaamiensa moninaisten strategioiden varassa. He lähestyvät opetustyötä ja sen haasteita ratkaisukeskeisesti ja osaavat **erottaa olennaiset ja epäolennaiset asiat** opetustilanteessa.

Hattie, J. (2012). *Visible learning for teachers: Maximizing impact on learning*. London: Routledge.

2 Erinomaiset opettajat osaavat ohjata oppimista luokkahuonevuorovaikutuksessa. He osaavat **tehdä havaintoja ja ymmärtää luokkahuonetilanteita monitahoisesti** sekä luoda luokkahuoneeseen optimaalisen ilmapiirin oppimiselle.

3 Erinomaiset opettajat osaavat **monitoroida oppilaiden oppimista ja antaa palautetta**. He ovat taitavia monitoroimaan oppilaiden ongelmia, **arvioimaan oppilaiden ymmärtämistä ja edistymistä**, ja antamaan relevanttia, hyödyllistä palautetta.

4 Erinomaiset opettajat **kiinnittävät huomiota opetuksen affektiivisiin ulottuvuuksiin**. He kunnioittavat oppilaita ja uskovat oppilaiden saavuttavan asetetut tavoitteet, ja suhtautuvat intohimoisesti opetukseen ja oppimiseen.

5 Erinomaiset opettajat osaavat vaikuttaa monipuolisesti oppilaiden oppimistuloksiin. He **kiinnittävät oppilaita oppimiseen ja tarjoavat oppilaille sopivan haastavia tehtäviä ja osaamistavoitteita** sekä parantavat oppilaiden syvällistä, ymmärtämiseen tähtäävää oppimista. Opettajat kehittävät oppilaiden itsesäätelytaitoja, oppimisen taitoja, minäpystyvyyttä ja itsetuntoa oppijoina sekä tukevat kasvua ihmisinä monipuolisesti. (Husu & Toom, 2016, 13-14)".

Video Clubien havainnoitavat teemat

- Tilannekohtainen kiinnostus ja tehtäväsuuntautunut käyttäytyminen
- Palaute ja jatkuva arviointi
- Ryhmä ja vertaissuhteet luokassa
- Tunteet ja tunteiden säätely
- Ajatteluprosessien tukeminen
- Käyttäytymisen säätely
- Kielitietoisuus

Millaisiin asioihin opettajan tulisi kiinnittää luokassa huomiota ja miksi?

- 1) Oppilaiden **tilannekohtainen kiinnostus ja tehtäväsuuntautunut käyttäytyminen** >> motivaatio ja tehtäväsuuntautunut käyttäytyminen ovat yhteydessä parempiin oppimistuloksiin (mm. Aunola ym., 2003; Hirvonen ym., 2012)
- 2) **Palaute ja jatkuva arviointi** >> palautteella on keskeinen rooli oppimisen ohjaamisessa (Hattie & Timperley, 2007). Oppimista tukeva palaute ruokkii motivaatiota ja minäpystyvyyttä.
>> Opettajan antama arviointi ei ole **formatiivista** ennen kuin oppilas saa arvioinnin pohjalta palautetta; erityisesti sellaista palautetta, joka ohjaa häntä kohti tavoitteita (Black & Wiliam, 1998)

Aunola, K., Nurmi, J.-E., Lerkkanen, M.-K., & Rasku-Puttonen, H. (2003). The role of achievement-related behaviors and parental beliefs in children's mathematical performance. *Educational Psychology*, 23, 403–421.

Black, P., & Wiliam, D. (2009). Developing the theory of formative assessment. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, 21, 5-31

Eskelä-Haapanen, S. (2012). *Kohdennettu tuki perusopetuksen alkuluokilla*. Tampereen yliopisto. Väitöskirja.

Hattie, J., & Timperley, H. (2007). The power of feedback. *Review of Educational Research*, 77, 81–112

Hirvonen, R., Tolvanen, A., Aunola, K., & Nurmi, J.-E. (2012). The developmental dynamics of task-avoidant behavior and math performance in kindergarten and elementary school. *Learning and Individual Differences*, 22, 715–723.

Millaisiin asioihin opettajan tulisi kiinnittää luokassa huomiota ja miksi?

- Formatiivinen arviointi on **oppimisen aikana ja oppimista varten** tehtävää arviointia
- Konkreettinen, tavoitteellinen palaute auttaa oppilasta ymmärtämään, **mitä hänen on tehtävä parantaakseen osaamistaan** (esim. pelkkä numero ei riitä ohjaamaan oppimista, vaan kertoo tämänhetkisestä tasosta)
- Arvioinnin pohjalta annettavan palautteen tulisi sekä tukea, motivoida, kannustaa ja edistää oppimista että auttaa opettajaa ohjaamaan opetusta oikeaan suuntaan (Black & Wilima, 2009; Cowie & Bell, 1999; Keeley, 2008)
- **Opettajan toiminnan kehittäminen: Muuttaako arviointi opettajan toimintatapoja** (mitä opettajan tulee tehdä seuraavaksi, jotta oppilaan oppiminen paranisi)?

Black, P., & Wiliam, D. (2009). Developing the theory of formative assessment. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, 21, 5-31
Cowie, B., & Bell, B. (1999). A model of formative assessment in science education. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 6(1), 101-116.
Keeley, P. (2008). *Science Formative Assessment: 75 Practical Strategies for Linking Assessment, Instruction, and Learning*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.

Millaisiin asioihin opettajan tulisi kiinnittää luokassa huomiota ja miksi?

- 3) Ryhmä ja vertaissuhteet luokassa** >> myönteinen ilmapiiri ja hyvät suhteet luokkakavereiden kanssa luovat turvallisen oppimisympäristön ja edistävät oppimista (Hamre ym., 2013; Mashburn ym., 2008)
- 4) Tunteet ja tunteiden säätely** >> Tunteiden säätelytaidot ovat yhteydessä oppimiseen, hyvinvointiin ja sosiaalisten suhteiden muodostamiseen (Koivuniemi ym., 2020): parantavat keskittymiskykyä oppimistilanteissa, edistävät mielenterveyttä ja kykyä toimia vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opettajan tehokas tunteiden säätely ja sen mallintaminen ovat yhteydessä parempiin oppimistuloksiin (Jennings & Greenberg, 2009) >> *Kaikki tunteet ovat sallittuja, mutta keskeistä on, miten tulla toimeen erilaisten tunteiden kanssa*

Hamre, B. K., Pianta, R. C., Downer, J. T., Decoster, J., Jones, S., Brown, J., et al. (2013). Teaching through interactions: Testing a developmental framework of effective teaching in over 4000 classrooms. *Elementary School Journal*, 113, 461–487.

Jennings, P. A., & Greenberg, M. T. (2009). The Prosocial Classroom: Teacher Social and Emotional Competence in Relation to Student and Classroom Outcomes. *Review of Educational Research*, 79, 491–525.

Koivuniemi, M., Kinnunen, S., Mänty, K., Näykki, P., & Järvenoja, H. (2020). *Arjen sosioemotionaaliset haasteet oppimistilanteina. 4T-toimintamalli lapsen kehittyvien tunteiden säätelytaitojen tukemiseksi.*

Mashburn, A., Pianta, R. C., Hamre, B. K., Downer, J. T., Barbarin, O. A., Bryant, D., ym. (2008). Measures of classroom quality in prekindergarten and children's development of academic, language, and social skills. *Child Development*, 79, 732–749.

Millaisiin asioihin opettajan tulisi kiinnittää luokassa huomiota ja miksi?

5) **Ajatteluprosessien tukeminen** -> ymmärtämisen laajentaminen edistää oppimista (Hamre ym., 2013) >> avoimet kysymykset, ongelmanratkaisu, yhteinen tiedonrakennus, uuden tiedon yhdistäminen aiempaan tietoon ja kokemuksiin

6) **Kielitietoisuus** >> kielellä on keskeinen rooli oppimisessa (kieli ja oppiainesisällöt ovat erottamattomasti yhteydessä toisiinsa). Kielitietoinen opettaja havainnoi kieltä ja kielen käyttöä eri tilanteissa, opettaa tekstitaitoja (Aalto, Mustonen, Järvenoja & Saario, 2019)

Aalto, E., Mustonen, S., Järvenoja, M. & Saario, J. (2019). *Monikielisen oppijan matkassa*. Verkkosivusto opettajankoulutukseen.

Jyväskylän yliopiston opettajankoulutuslaitos. Saatavilla: <https://monikielisenoppijanmatkassa.fi>

Hamre, B. K., Pianta, R. C., Downer, J. T., Decoster, J., Jones, S., Brown, J., et al. (2013). Teaching through interactions: Testing a developmental framework of effective teaching in over 4000 classrooms. *Elementary School Journal*, 113, 461–487.

Lerikkanen, M-K. & Pakarinen, E. (2018). Opettajan merkitys oppimismotivaatiolle. Teoksesta K. Salmela-Aro (toim.) *Motivaatio ja oppiminen*, 181-196.

Maier, M. F., Vitiello, V. E., & Greenfield, D. B. (2012). A multilevel model of child- and classroom-level psychosocial factors that support language and literacy resilience of children in head start. *Early Childhood Research Quarterly*, 27, 104–114.

Millaisiin asioihin opettajan tulisi kiinnittää luokassa huomiota ja miksi?

7) Käyttäytymisen säätely ja ohjaaminen >> selkeät säännöt ja selkeä rakenne oppimiselle tukee oppimiseen kiinnittymistä, motivaatiota (Lerkkanen & Pakarinen, 2018; Pakarinen ym., 2010) ja parempia oppimistuloksia (Cadima et al., 2010; Maier et al., 2012)
>> ”set the table for learning”

Cadima, J., Leal, T., & Burchinal, M. (2010). The quality of teacher–student interactions: Associations with first graders’ academic and behavioral outcomes. *Journal of School Psychology, 48*, 457–482.

Lerkkanen, M-K. & Pakarinen, E. (2018). Opettajan merkitys oppimismotivaatiolle. Teoksesta K. Salmela-Aro (toim.) *Motivaatio ja oppiminen*, 181-196.

Maier, M. F., Vitiello, V. E., & Greenfield, D. B. (2012). A multilevel model of child- and classroom-level psychosocial factors that support language and literacy resilience of children in head start. *Early Childhood Research Quarterly, 27*, 104–114.

Pakarinen ym. (2010). Classroom organization and teacher stress predict learning motivation in kindergarten children. *European Journal of Psychology of Education, 25*, 281–300

Pohdintatehtävä vieruskaverin kanssa

Lue seuraava tilannekuvaus ja kirjaa ylös, mitä havaintoja opettaja voisi tehdä tilanteessa. Pohdi, mitä nämä havainnot mahdollisesti kertovat oppilaiden oppimisesta, hyvinvoinnista tai ryhmän dynamiikasta.

"6. luokan oppitunnilla oppilaat työskentelevät ryhmissä projektitehtävän parissa. Yhdessä ryhmässä yksi oppilas vetäytyy eikä osallistu keskusteluun. Toisessa ryhmässä oppilaat riitelevät tehtävänjaosta. Kolmannessa ryhmässä työskentely sujuu, mutta yksi oppilas tekee kaiken itse."

Kysymyksiä pohdittavaksi:

- Mitä havaintoja opettaja voi tehdä?
- Miten opettaja voisi reagoida tilanteisiin havaintojensa perusteella?
- Miten havainnot vaikuttavat opettajan toimintaan ja opetuksen jatkosuunnitteluun?

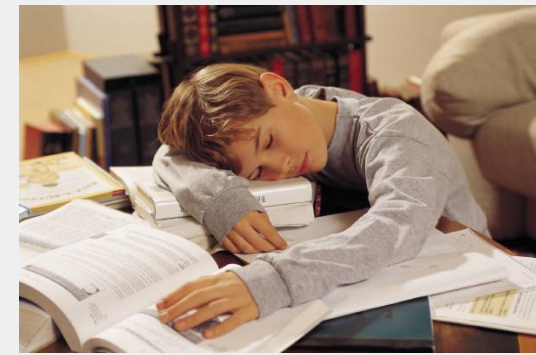

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Havaintojen tekemisen merkitys opettajan työssä: Oppimisen yksilöllinen tuki

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Oppilailla on **oikeus saada riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea**. Tuen tulee olla joustavaa ja hyvin suunniteltua sekä mahdollistaa omalla tasolla kehittyminen yksilöllisten tarpeiden mukaan

Eskelä-Haapanen, S. (2012). *Kohdennettu tuki perusopetuksen alkuluokilla*. Tampereen yliopisto. Väitöskirja.

- Mahdollisimman varhainen puuttuminen (havainnot, kirjaaminen) >> tavoitteena estää vaikeuksien lisääntyminen ja kasautuminen
- Arviointi ja tuen tarpeiden määrittely
- Tuen seuranta (vaikuttavuus, auttaako tuki?)
- Kohdennettu tuki lähikehityksen vyöhykkeellä (Eskelä-Haapanen, 2012)
- Monialainen yhteistyö

Oppimisen tuen uudistus esi- ja perusopetuksessa astui voimaan 1.8.2025

Lausunnot ja prosessi:
<https://okm.fi/hanke?tunnus=OKM058%3A00/2023>

”Uudistuksen tavoitteena on selkeyttää ja täsmentää oppilaan saaman tuen muotoja sekä turvata riittävä tuki siten, että tuen muodot ovat valtakunnallisesti yhtenäiset, selkeät ja monipuoliset. Oppimisen tukea on oltava tarjolla yksilöllisesti ja oppilaan tarpeita vastaavasti.”

- Uudistus korostaa varhaista tukea, ensisijaisesti ryhmäkohtaisia järjestelyitä ja oppimista tukevia opetusjärjestelyjä.
- Kolmiportainen tuki (yleinen, tehostettu ja erityinen) poistui, ja tilalle tuli **ryhmäkohtainen tuki** sekä tarvittaessa **oppilaskohtaiset tukitoimet**

MIKÄ MUUTTUI:

- **Varhainen tuki ja inklusio:** Tuen painopistettä siirretään varhaiseen ja oikea-aikaiseen tukemiseen. Tukea tarjotaan ensisijaisesti omassa opetusryhmässä.
- **Kolmiportainen tuki poistui:** Yleisen, tehostetun ja erityisen tuen käsitteitä ei enää käytetä.
- **Ryhmäkohtainen tuki:** Uudessa mallissa keskiössä ovat ryhmäkohtaiset tukimuodot ja opetusjärjestelyt, kuten työtapojen ja oppimisympäristöjen muokkaaminen, eriyttäminen, yleinen tukiopetus.
- **Oppilaskohtaiset tukitoimet:** Jos ryhmäkohtaiset ja opetusjärjestelyihin liittyvät toimet eivät riitä, oppilas voi saada oppilaskohtaisia tukitoimia.

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetus/oppimisen-ja-koulunkaynnin-tuki>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. <https://okm.fi/oppimisen-tuesta-kysyttya>

- **Tuki jatkuu myös toisen asteen koulutuksessa.** Uudistus koskee myös ammatillista koulutusta, uudistuksen voimaantulo 1.8.2026.

MITÄ MUUTOKSET TARKOITTAVAT KÄYTÄNNÖSSÄ:

- Oppilaalla on aina ensisijaisesti oikeus **ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin**
- Jos oppilaalla on vaikeuksia opinnoissaan etenemisessä tai opetukseen osallistumisessa, on hänellä oikeus **yleiseen tukiopetukseen sekä erityisopettajan antamaan opetukseen muun opetuksen yhteydessä**
- **Opetusjärjestelyt:** Opettajat muokkaavat työtapoja ja oppimisympäristöjä tukemaan kaikkien oppilaiden oppimista.
- **Joustavuus:** Tuen tulee olla joustavaa ja muuttua oppilaan tarpeiden mukaan.
- **Vastuu oppimisen järjestäjälle:** Opetuksen järjestäjien tulee varmistaa riittävät resurssit ryhmäkohtaisen tuen tarjoamiseksi.

Oppimisen tuen seminaari 7.10. klo 13:30-16

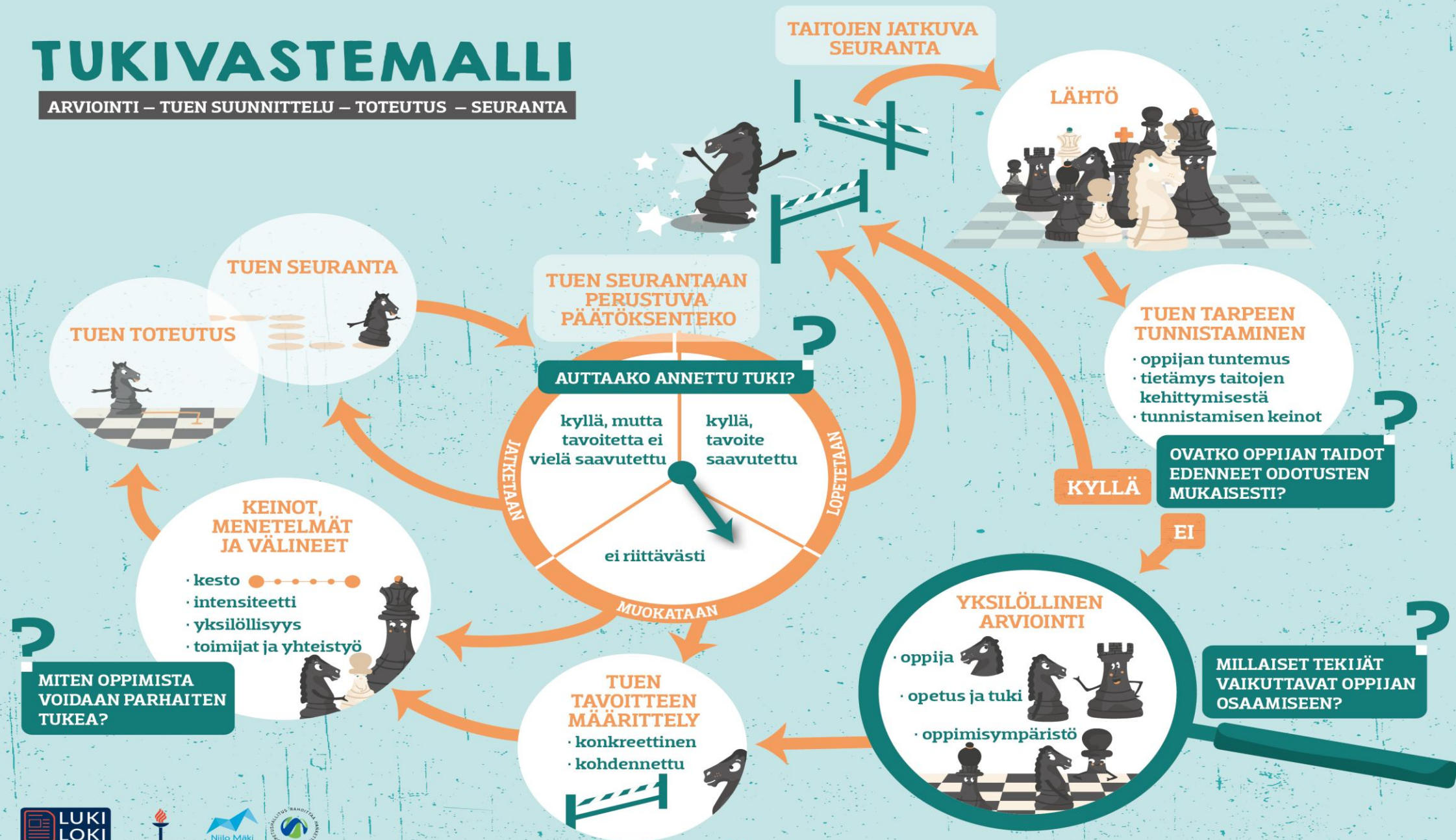

- Oppimisen tuen lainsäädäntö uudistui. Mutta mikä koulussa oikeastaan muuttui? Tervetuloa kuulemaan tutkijoiden, asiantuntijoiden ja opettajien näkökulmia uudistukseen ja sen näkymiseen koulun arjessa.
- Oppimisen tuen seminaari Ruusupuiston aulassa keskiviikkona 7.10.2026 klo 13:30–16.00. Iltapäivän keskusteluun olemme kutsuneet mukaan asiantuntijoita, tutkijoita, opettajaopiskelijoita ja opettajia keskustelemaan oppimisen tuen nykytilasta ja tulevaisuuden suunnista.
- Tilaisuuden juontavat yliopistonlehtori ja kasvatustieteiden laitoksen johtaja [Tarja Ladonlahti](#) sekä vanhempi yliopiston lehtori ja opettajankoulutuslaitoksen johtaja [Sirpa Eskelä-Haapanen](#).
- Tapahtuman järjestää [JYU.Edu](#).

• <https://www.jyu.fi/fi/tapahtumat/oppimisen-tuen-seminaari>

TUKIVASTEMALLI

ARVIOINTI – TUEN SUUNNITTELU – TOTEUTUS – SEURANTA

”Tukivastemalli (Aro & Lerkkanen, 2019) on toimintatapa, jossa opettaja suunnittelee ja toteuttaa oppimisen tukea nojautuen joko tutkittuihin keinoihin tai hyvin perusteltuihin oletuksiin toimivista tukikeinoista. Hän **tunnistaa yhdessä muiden toimijoiden kanssa tukea tarvitsevan oppijan ja kohdentaa tuen tarpeen** sekä valitsee konkreettiset tavoitteet, joiden saavuttamista voidaan seurata. Sen jälkeen hän suunnittelee keinot tavoitteisiin pääsemiseksi ja toteuttaa suunnitellun tuen. Tuen **vaikuttavuutta seurataan** jatkuvasti. Tukivastemallissa **arviointi** onkin olennainen osa tukea sekä työväline opetuksen ja tuen jatkuvaan kehittämiseen (ks. Heikkilä, Puttonen & Siiskonen, 2019). Oppimisprosessin aikana arvioidaan tuen vaikuttavuutta (eli **oppijan vastetta tukeen**). Seuranta-arviointi ohjaa tuen muokkaamista sekä toimii palautteena oppijalle taitojen kehittymisestä.” (lähde: Aalto ym., 2019)

Aalto, E. ym. (2019). LUKILOKI – Virtaa ja välineitä luku- ja kirjoitustaidon ohjaamiseen. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 10(6). Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-lokakuu-2019/lukiloki-virtaa-ja-valineita-luku-ja-kirjoitustaidon-ohjaamiseen>

Aro, M. & Lerkkanen, M.-K. (2019). Lukutaidon kehitys ja lukemisvaikeudet. Teoksessa T. Ahonen, M. Aro, T. Aro, M.-K. Lerkkanen, & T. Siiskonen (toim.), *Oppimisen vaikeudet* (s. 252–289). Niilo Mäki Instituutti.

Heikkilä, R., Puttonen, J., & Siiskonen, T. (2019). Virtaa ja välineitä luku- ja kirjoitustaidon arviointiin. *Oppimisen ja oppimisvaikeuksien erityislehti: NMI-bulletin*, 29 (1), 54–62

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Havaintojen tekemisen merkitys opettajan työssä: Oppilaiden huomioiminen ja yksilöllisiin tarpeisiin vastaaminen

Do I see you? Do I understand you?

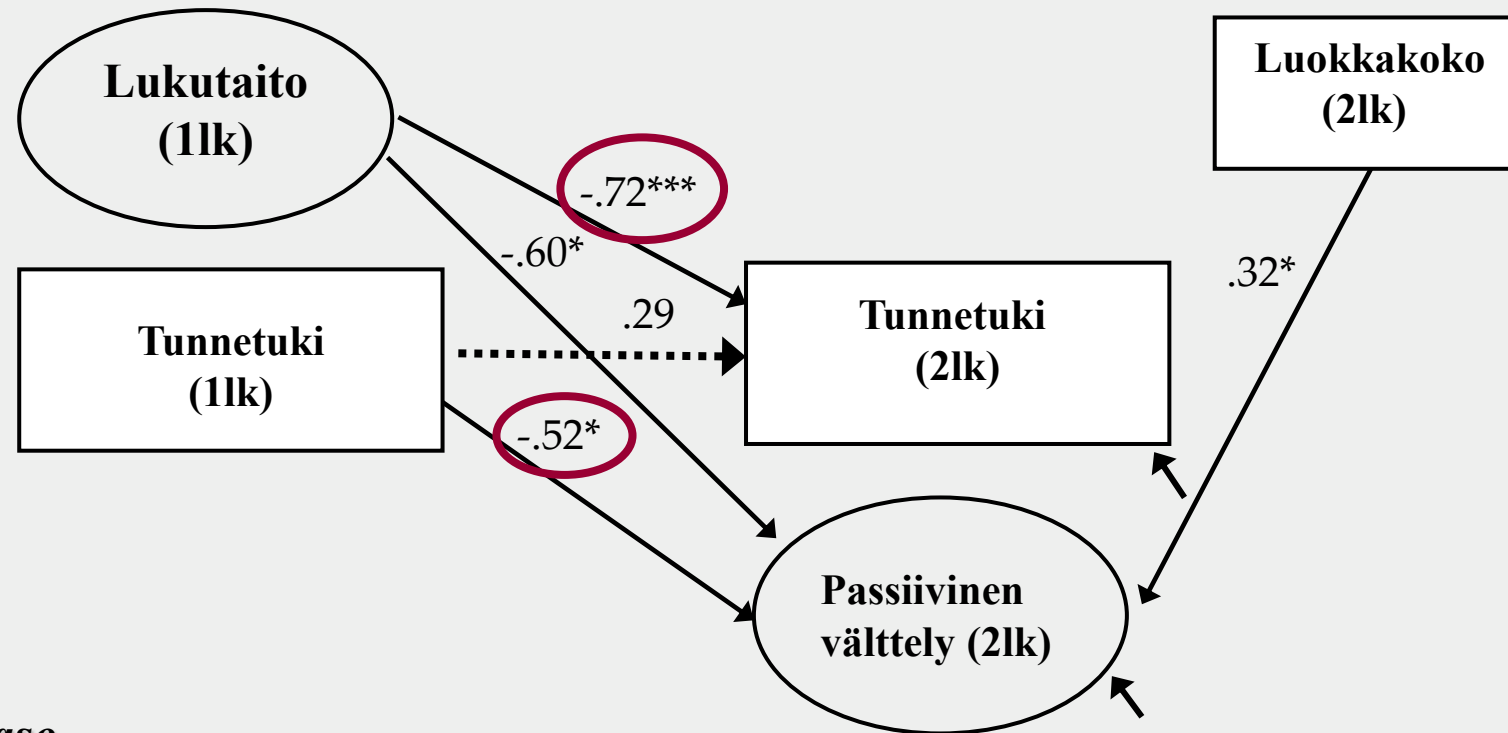
- Nähdynksi, kuulluksi ja ymmärretyksi tuleminen on perustarve
- On tärkeää pohtia syitä oppilaiden toiminnan taustalla: **minkä viestin lapsi tai nuori haluaa välittää toiminnallaan?**
- Millaisia mahdollisuuksia lapsella tai nuorella on osallistua ja tuoda esille omia ajatuksiaan? Millaisia osallistumisen tapoja opettajana tuen ja arvostan? Miten voin mahdollistaa kiinnittymistä ja oppimista?
- Oppilaiden tarpeisiin vastaamisella on selkeitä hyötyjä sekä oppilaille että opettajalle. Esim. interventio opettajan sensitiivisyyden parantamiseksi: lasten vihjeiden huomioiminen ja opettajan vahvempi sensitiivisyys laski kortisolihormonitasoja sekä oppilailla että opettajilla ja lisäsi lasten oppimiseen kiinnittymistä (Hatfield ym., 2016)

Tutkimusesimerkki

Opettajan
sensitiivisyys ja
oppilaiden
tarpeisiin
vastaaminen
tukee oppilaiden
tehtäviin
keskittymistä ja
sinnikkyyttä

Luokkataso

Pakarinen, E., Aunola, K., Kiuru, N., Lerkkanen, M.-K., Poikkeus, A.-M., Siekkinen, M., & Nurmi, J.-E. (2014). The cross-lagged associations between classroom interactions and children's achievement behaviors. *Contemporary Educational Psychology*, 39 (3), 248-261.

VÄLITTÄVÄN OPETTAJAN TEESIT (Äärelä, 2014)

- Oletko läsnä?
- Kuunteletko?
- Kiitätkö?
- Teetkö yhteistyötä kodin kanssa?
- Opetatko kaikkia?
- Nautitko työstäsi?
- Annatko anteeksi?
- Toivotatko tervetulleeksi kouluun?
- Uskallatko puuttua?
- Pidätkö huolta itsestäsi?

Äärelä, T. (2014). Välittävän opettajan teesit. Teoksessa K. Määttä & S. Uusiautti (toim.) *Voimaa välittävästä tutkimuksesta. Kasvatusalan konferenssi 6.–7.10.2014*. Lapin yliopisto. https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/62724/Voimaa_v%C3%A4lit...

Äärelä, T. (2012). *"Aika paljollon vaikuttaa minkälainen ilme opettajalla on naamalla."* Nuoret vangit kertovat peruskouluajoistaan. Acta Universitatis Lapponiensis. Lapin yliopisto. <https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/61671/%c3%84%c3%a4rel%c...>

”Se on silleen vaikee sanoa, mutta sen huomaa kyllä, että välittääkö se, tai pitääkö se ope silleen minään sitä oppilasta siinä. Se on musta tärkeetä, että osottaa, että se laps’ on tärkeä. ... En mä sanois, että mä tahallaan koulussa niille opettajille vittuilin, kyllä mä sanosin, että jostaki se tuli, ja enhän mä kaikille vittuillu. Jotain kemiajuttuja se on. ... Ku ei oo silleen semmonen ”hyvä oppilas”, että tekis aina niin ku ne haluaa ja niin ku kuuluu. ... Kyllä mä tiesin miten siellä pitäis olla, ei vain huvittanu, tai ei sitä silleen tahallaan, ei varmaan osannu tai jaksanu, ei ollu mittään miksi. Paitsi ne opettajat, jotka oli kivoja, ei niille halunnu vittuilla, ku tuntu, että ne tykkää.”

Opettajan taito opettaa kaikkia oppilaitaan, eli huomioida oppilaiden yksilölliset tarpeet, nousi hyvin keskeiseksi nuorten vankien puheessa:

”Pittää osata opettaa kaikkia oppilaita, ei vain niitä hyviä. Helppohan niitä on opettaa, ku ne ossaa kuitenkin. Opettajan pitäis keskittyä niihinki oppilaisiin, jotka ei ole kiinnostuneita siitä opiskelusta. Pitäis koittaa niitä saaha mukkaan. ... Tarttis kehua ja tykätä niistäki, ollaan me ihan kuitenkin hyviä tyyppejä, vaikka kouluhommat ei nappaa. ... Sitte meitäki pitäis pittää jotenki hyvinä, on meissäki jotaki hyvää.”

Pohdintatehtävä: Miten opettaja voi huomioida jokaisen oppilaan?

Luokassa on hyvin erilaisia oppilaita: osa tarvitsee paljon tukea oppimiseen, osa etenee nopeasti, joku on hiljainen eikä juuri osallistu keskusteluun, ja joku kaipaa jatkuvasti aikuisen huomiota.

Keskustelkaa pienryhmässä:

- Mitä tarkoittaa, että oppilas tulee nähdyksi ja kohdatuksi koulupäivän aikana?
- Millaisilla arjen pienillä teoilla opettaja voi osoittaa huomioivansa jokaisen oppilaan?
- Keiden oppilaiden huomioiminen voi olla opettajalle haastavinta? Miksi?
- Miten opettaja voi tasapainottaa yksilöllisen huomioimisen ja koko ryhmän tarpeet?
- Muistele omaa koulu aikaasi: millainen opettajan toiminta sai sinut tuntemaan, että sinut huomataan?

Lopuksi:

Valitkaa ryhmässä kolme opettajan toimintatapaa, joiden uskotte parhaiten tukevan oppilaiden kokemusta osallisuudesta, arvostuksesta ja kuulumisesta ryhmään. Perustelkaa valintanne.

Katseen merkitys vuorovaikutuksen rakentajana: Opettajan visuaalisen huomion kiinnittäminen

Katseen merkitys vuorovaikutuksen rakentajana

- Katseella on tärkeä merkitys vuorovaikutuksen rakentajana (huom. kulttuurien väliset erot). Se luo pohjaa vuorovaikutukselle mm. kertomalla siitä, että toisen ihmisen tarkkaavuus on kohdistunut itseen (Senju & Johnson, 2009).
- Yhteisen huomion jakaminen tukee oppimista ja sosiaalisia taitoja
- Opettajan ammatillisella katseella (professional gaze) erilaisia merkityksiä. Didactic gaze: attentional gaze (information seeking), communicative gaze (information-giving), monitoring gaze (McIntyre ym., 2017)

McIntyre, N. A., Mainhard, M. T., & Klassen, R. M. (2017). Are you looking to teach? Cultural and dynamic insights into expert teacher gaze. *Learning and Instruction*, 49, 41–53.

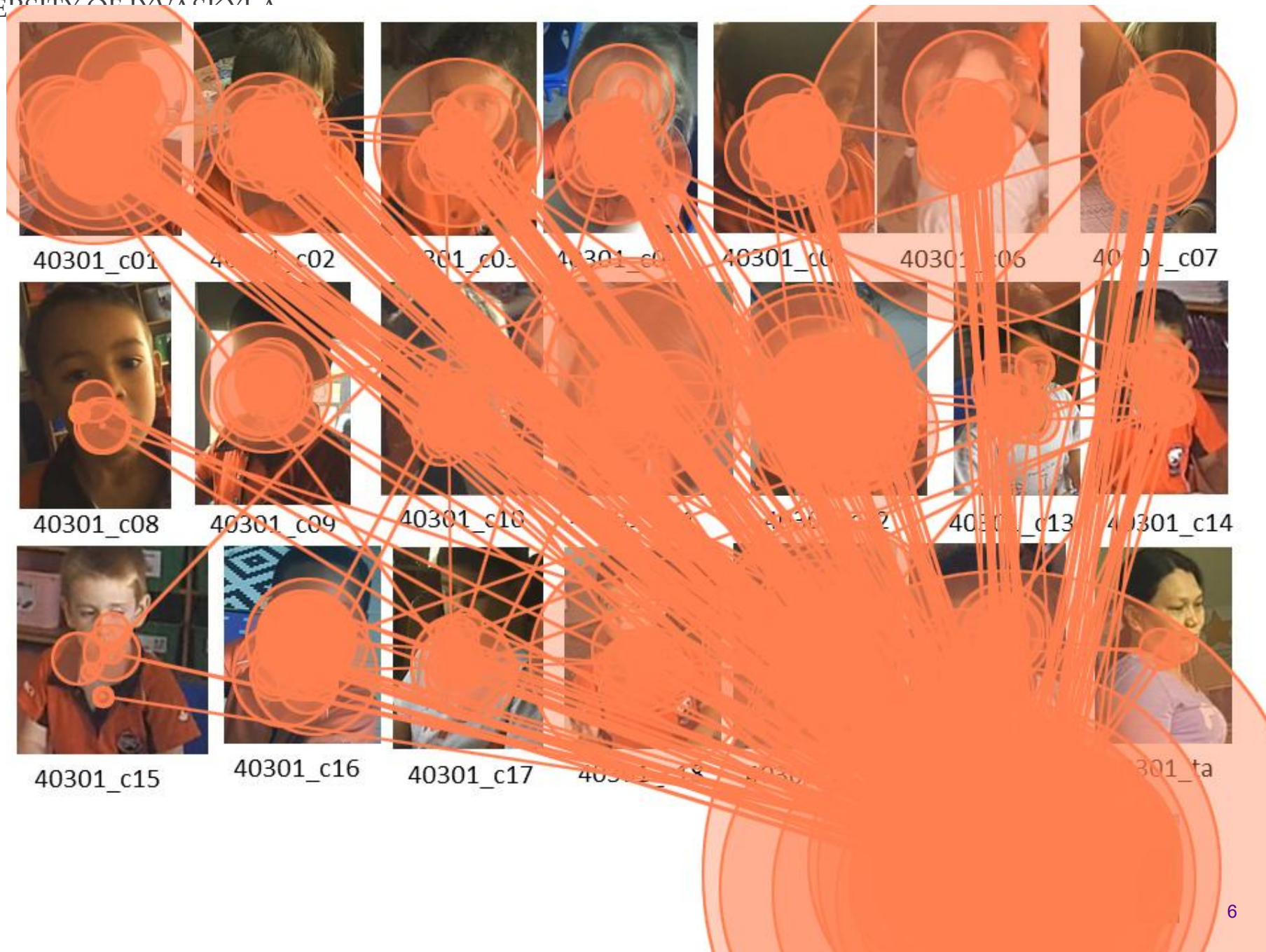
Senju, A., & Johnson, M.H. (2009). The eye contact effect: mechanisms and development. *Trends in Cognitive Sciences*, 13, 127–134.

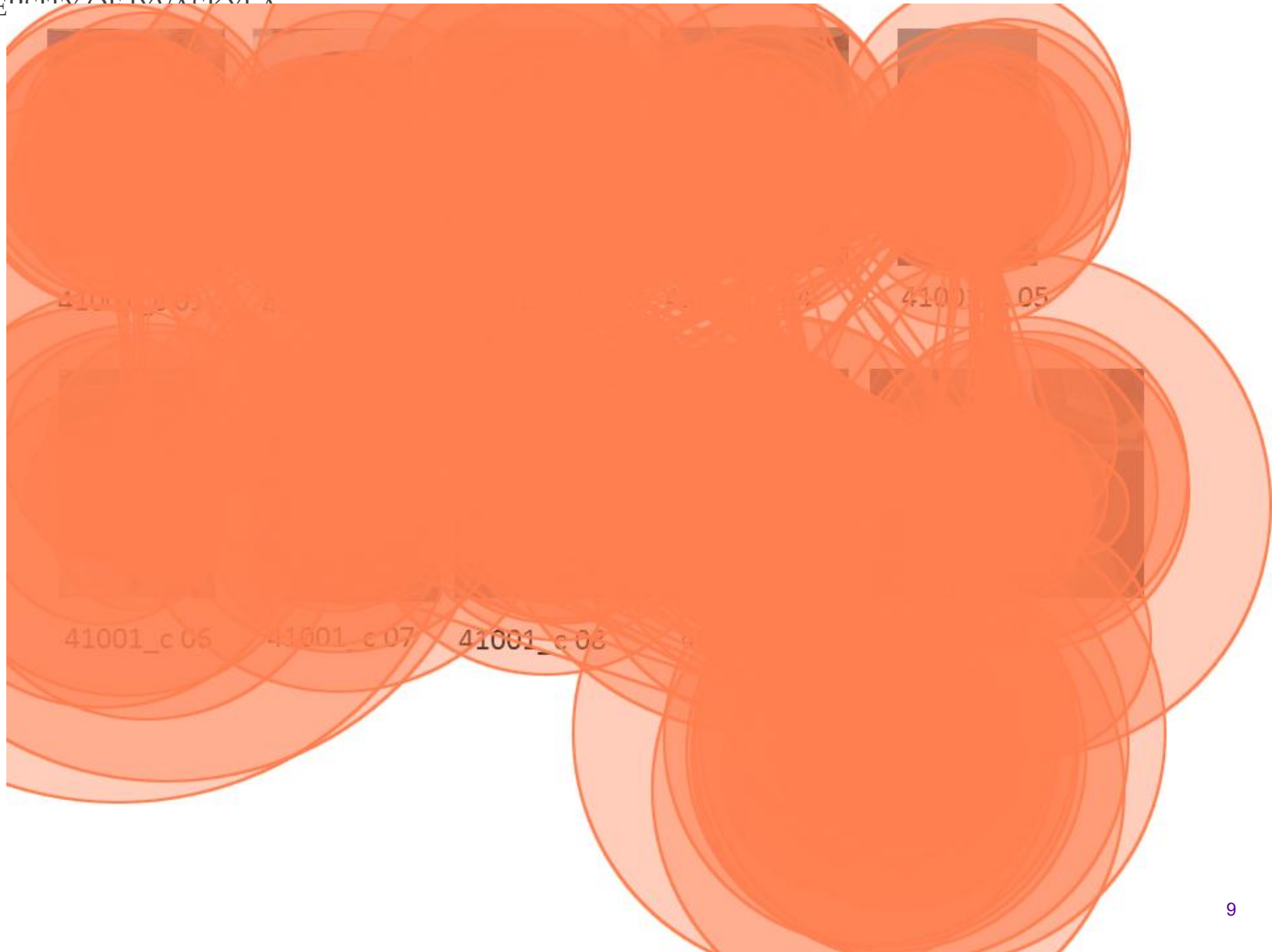

Tehtävä: Opettajan visuaalisen huomion kiinnittyminen

- Tarkastellaan kahden eskariopettajan visuaalisen huomion kiinnittymistä (katseen kohdistuminen) silmänliikekameran tallenteiden avulla
- Kirjaa havaintosi ylös

Millaisia havaintoja teit näiden kahden opettajan huomion kiinnittymisestä opetustilanteissa?

- Mitkä tekijät voisivat selittää eroja opettajan huomion kiinnittymisessä?

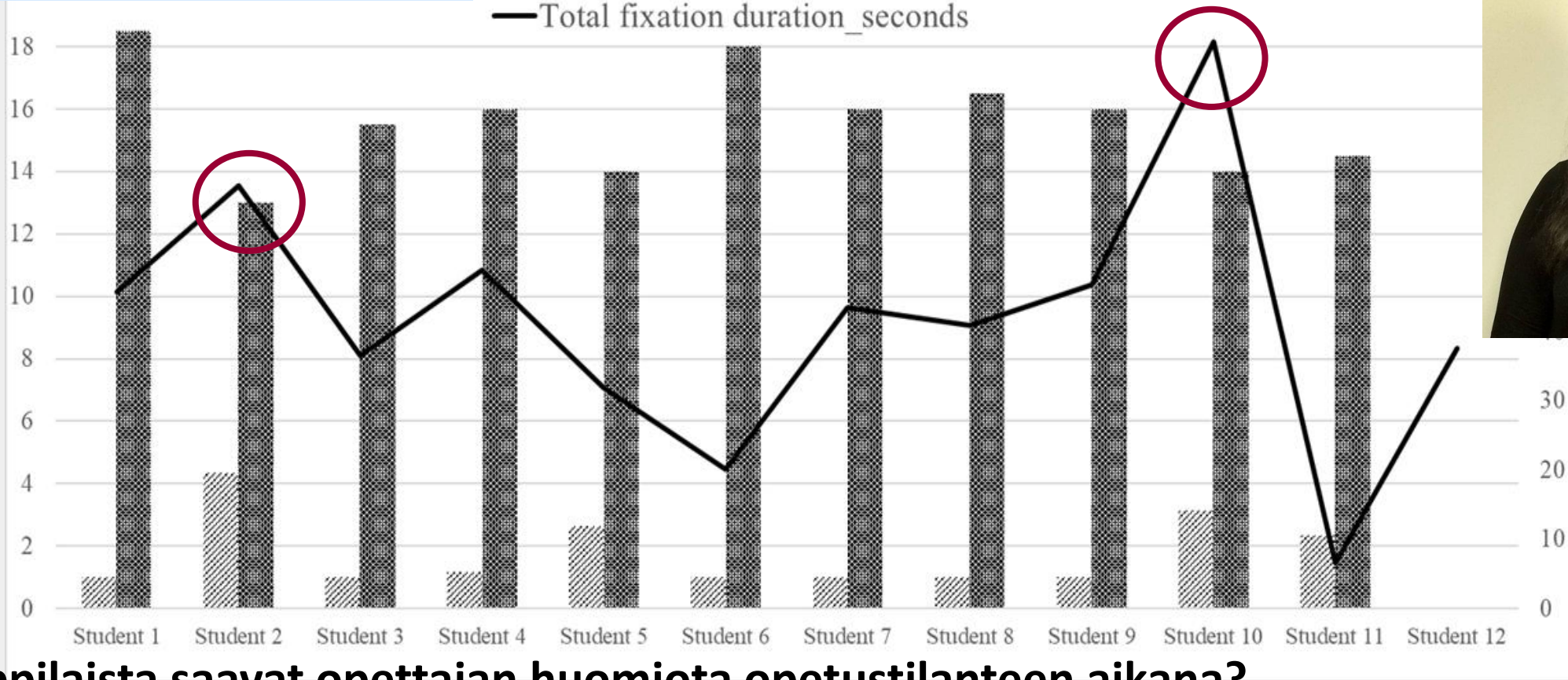
Through the teachers' eyes: inequity in early childhood education

<https://www.linkedin.com/feed/update/urn:li:activity:7505234160534331392/>

Individual support_Basic academic skills
Basic academic skill levels
Total fixation duration_seconds

Chaudhuri ym. (2022). *Learning and Individual Differences*, 98, 102179

Ketkä oppilaista saavat opettajan huomiota opetustilanteen aikana?

- 1. lk opettaja arvioi lasten tuen tarpeita lukemisessa ja matematiikassa. Lasten akateemisia taitoja testattiin. Opetustilanteen aikana kaksi lasta sai eniten opettajan visuaalista huomiota. Nämä lapset tarvitsivat myös opettajan arvioimana eniten yksilöllistä tukea verrattuna muihin lapsiin (mutta eivät eronneet akateemisissa taidoissa)

Luennolta kotiin viemisiä

- Havaintojen tekeminen on keskeinen opettajan työväline
-> taito, jota voi **harjoitella**, jossa voi **kehittyä** ja **kehittyy**
- Omiin havaintoihin vaikuttavat **monet tekijät**
- On tärkeää pohtia syitä oppilaiden toiminnan taustalla:
minkä viestin lapsi tai nuori haluaa välittää toiminnallaan?
- Havaintojen tekemisen, arvioinnin, oppimisen tuen ja tuen vaikuttavuuden seurannan kehä
- Katseen merkitys vuorovaikutuksen rakentajana (oppimista tukeva vuorovaikutus)

Kysymyksiä? Kommentteja?

Kiitos mielenkiinnostasi!

Hyvää syksyn jatkoa!